

SZAKÁLY SÁNDOR
Emléktöredék(ek)

Oláh Jánost felidézve

Nem emlékszem már – ez egy történésznél nagy hiba –, mikor is találkoztunk először személyesen, de talán az 1990-es évek második felében. Talán Ronsonczy Ildikó volt a „közvetítő”. (Őt és Kovács Pistát még az Eötvös Kollégiumból – azóta már ismét Eötvös Collegium – ismertem.) Kézirattal jelentkeztem a Magyar Naplónál, vagy kéziratot kértek tőlem? (Gyaníthatóan az előbbi lehetett, mivel nem az volt a jellemző, hogy irodalmi folyóirat történészeket keresett szerzői közé.)

A szerkesztőség még a Bajza utcában volt. Ott találkoztunk Jánossal. Olvasni olvastam már tőle – nem sokat ugyan –, és tudtam, hogy valami olyasmit vállalt, ami több mint embert próbáló. Megtartani/fenntartani a Magyar Naplót, a Magyar Írószövetség folyóiratát. Ilyesmire csak küldetéses ember vállalkozhat. S magam úgy láttam – és látom ma is –, hogy Oláh János ilyen ember volt. Tudta, hogy feladata van, és azért tennie kell még akkor is, ha a közjavát szolgáló vállalásai költői-írói munkáját szorítják háttérbe. S mégis vállalta. Kéziratokkal, szerzőkkel, pályázatokkal foglalkozva építkezett. Építette a folyóiratot, a kiadót, és lehetőséget adott sokaknak, hogy a „fősodor által” nem kívánt/keresett – de szakmailag mégis hiteles és minőségi – írók, költők, publicisták lehetőségeket kapjanak. Kötetek tucatjai igazolják helyes választását.

Magam több esetben írhattam könyvkritikákat, az irodalomtól távol eső, de a közérdeklődésre mégis számot tartó tanulmányokat, forrásközléseket a Magyar Naplóba. Kézirateimat is a kiadó fogadta be az utóbbi időkben, és jelentette meg. Ki gondolta volna, hogy a magyar királyi csendőrség felső vezetéséről, a magyar katonai hírszerzés és kémelhárítás vezetőiről és a katonai attasékról írott kézirateimat egy irodalmi kiadó jelenteti meg? János el- és befogadta a kéziratokat, kiadta a munkákat, és ha minden igaz, egészen jól is fogytak. Miért? Talán azért, mert a szerző maga is könyvárusként lépett fel. Ahova előadásra ment, vitte a könyveket, és ajánlotta azokat, ahogy egykoron ez természetes volt. Mindig azt mondtam Jánosnak: én vagyok a legjobb terjesztő-

tök, pontosabban azt, hogy a terjesztőitek között a legjobb történész, és a történészek között a legjobb terjesztőtök vagyok. Derültünk ezen, és azt mondta: „Majd ezt valahogy honorálok.” Hitte a fene. Végül is tréfának szántam.

S láss csodát! 2015-ben kiderült, hogy kitalált – más kiadókkal együtt – egy címet/rangot/díjat (?): „Az év legsikeresebb szerzője”, s a Magyar Naplónál azt én nyertem el. Úgy látszik, a terjesztőket is lehet díjazni. Mert, hogy nem én voltam a Magyar Napló legmivesebb szerzője, az biztos – ennyi önkritika azért szorult belém, még ha egyesek számára ez lehetetlen is –, de a legjobb terjesztő.

Ez is Oláh János arcképéhez, szervezői, szerkesztői és kultúraépítő munkájához tartozik. S tudunk erről? Bizonyára igen, pontosabban mindenki magamaga, és János. Ő nem volt hivalkodó és kioktató, de elkötelezett, segítő, ugyanakkor kritikus is. Barát és bajtárs, a szó legnemesebb értelmében. Bajtárs. Olyan társa sokaknak és a magyar kultúrának, amelyenekre nagy szükség lenne még, ahogy szükség lett volna/lenne rá is. Higgadság, megfontoltság, a sportból magával hozott fegyelem és előrelátás. Talán ezek azok a tulajdonságok, amelyek leginkább megfogtak a vele való találkozásokkor. Magam, mint a szülőföld – Somogyország – iránt erősen elkötelezett, mindig előhoztam neki Nagyberkit. Ott született, de Soroksáron nőtt fel. Ismerte a vidéket, az 1950-es, 1960-as évek embert próbáló éveit, a nélkülözést és a melőzöttséget, de mindezek fölé tudott emelkedni. Az irodalom, a történelem, a művészetek, a Nemzet és a Haza számára meghatározóak és el nem feledhetőek voltak. Meghatározták a mindennapjait. Akik ismerték, úgy vélem, megerősíthetik ezen szavaimat. Csak abban bízhatom, hogy a békésebb túlvilágon ugyanolyan fontosak maradnak ezek számára továbbra is, mint ahogy emléke nekem és sokaknak. Lehet, hogy egyesek csak most, az eltávozásakor értik meg, hogy kit és mit veszítettünk. A Magyar Napló estjei, a szerkesztőségi szobák, a könyvheti hajóutak a jövőben már nélküle... Vagy mégsem? János! Egy-egy ilyen alkalommal ott leszel velem, és így marad ez mindaddig, amíg nem találkozunk. Azt mondják, a (had)történész a Hadak útjára lép; ott meg szerkesztők, költők, írók is megfordulnak, hiszen voltak közös dolgaink és közös álmaink: egy tisztességes, független, művelt Magyarország, ahol az érték a mérték, amint az Nálad mindig is természetes volt.